

H:fors den 14 febr 1877

Jag kan omöjligt begripa hvad som manne gå åt mig ty jag kommer mig ej att skrifva bref nu mera alls, ehuru ingalunda koncepter borde brista. För att således gå i ordning med frågorna, måste jag naturligtvis börja med landtdagsbalen. Min klädning, efter det jag hade klappat och stryckit den efter bästa förmåga, och hvilket allt gick ganska fort, tog sig så bra ut att Moster sade att den såg alldeles ny ut. Mitt hår hade jag låtit samma fröken Böök som var Annas brudsäta kamma, och äfven hjälpte hon mig med att fästa chärpet och andra grannlåter, så att Moster ej hade något besvär med mig alls. Klädningen fick ej vara hög, hvarför jag måste foga mig i att vara dekolté, hvilket först kändes mycket obehagligt, men sedan när jag väl var der, var det ingenting. För att ha något fruntimmer att gå med, talte jag först vid Hanna Palmén om saken och hon den vänliga människan bad mig komma med dem, och på lantdagsakten, bad prokuratorskan mig komma, så att jag var mycket glad deråt. Alltså begaf jag mig först till Palméns, der gubben sjelf tog emot mig och bad mig vara välkommen. Derefter begåfvo vi oss till slottet. Det är omöjligt att beskrifva all den grannkåt der mötte oss. Vid dörren tog en betjent i hel röd galonerad kostym emot oss och inom parentes måste jag säga att man i en iskall vestibule fick klä af sig, så tunt klädd man var. Derifrån gick man uppför trappor beklädda med de vackraste tujor, fikus drasenor och en hög andra blommor som jag ej så noga vet hvad de voro, upp i andra våningen, in i en stor sal, der man i första hugg fick defilera förbi en mängd i lysande uniformer klädd militär, med Adlerberg i spetsen, och så fick man naturligtvis göra en nigning så bra man kunde för honom men lyckligtvis tog han ej andra än fruar i hand. Det är omöjligt att tänka sig huru utstyrda efter bästa förmåga alla voro, både unga och till och med gamla skruttiga käringar voro dekolté, den ene mer den andra mindre, klänningar som hos de flesta fruar voro ljusa siden voro med spetsar blommor plisseer puffar bublor och allt hvad som någonsin kan tänkas garnerade. Uniformerna voro så granna att de stucko i ögonen, till ex. unga grefve Adlerberg hade hvita benkläder med breda guld border på sidorna, rocken var broderad med guld ända ifrån haken öfver hela bröstet och till fällen så att man ej kunnat sätta sitt finger på ett obroderat ställe bakom på skörtet stora guld krachaner, de röda uppslagen och kragen voro allt med guld. Sedan alla samlats i salen, der man nästan stod som packade sillar, stämde musiken upp en polonais, och Adlerberg med sin berska började balen, hvarefter senatorerna och alla öfriga togo hvar sin dam, och tågade in i bal salen der man först samlats och slutligen fanns der ej många andra än Hanna Palmén Emmy Norrmén Vera Heimbyrger och jag, men vi togo mod på oss och beslöto att följa strömmen åt, och kommo slutligen i stora salen der tusentals ljus brunn. Der träffade jag genast Morbror, Ignatius, Järnefelt, Godenhjelm Bergson m. fl. hvilka alla voro så artiga och kommo och pratade med mig. Nog var jag bra glad åt att

få följa upp med Palméns, ty icke vet jag annars huru det hade gått med mig. Hanna var så älsklig att det är omöjligt att beskriva det, efter hvar dans som hon dansade kom hon alltid till mig, och jag började äfven känna mig rätt hemmastadd. Prokuratoren sjelf kom och bad oss taga förfriskningar åt oss, och pratade med oss ganska mycket. På detta sätt förflöt aftonen, och allt emellanåt bjöd betjenter med svarta strumpor och knäbyxor glace och konfekt i kring. Slutligen började supén, och Hanna och jag tycks ha hört till de lyckliga som fick något, de flesta klagade öfver att de ingenting fingo, jag har till och med fått berätta allt vad der fanns för goda saker. Riktigt trefligt förflöt således aftonen utom allt det nya man fått se. Några dagar derpå voro vi alla hos Palméns och jag naturligtvis, nu för att tacka. Jag glömde säga att jag ej dansade alls på hela balen, jag hade ju ej enda bekant militär, och studenter fanns der kanske 10. En missräkning var det dock ej, ty det visste jag mycket väl förut. Men nu måste jag redan öfvergå till andra saker. På theatern har jag varit två gånger, ena gången bjöd Pappa gossarna och mig på en festrepresentation som gafs i och för landtdagens öppnande. Kivis Lea som ni känner gafs som förpjes, men den kan jag nu en gång ej tycka om, derefter 3 akter ur Hugenoetterna, den är utmärkt vacker, men då den ej var fullständig, fick man ej rätt reda på den. En hel hop landtdagsmän hade beslutit ropa ut Bergbom på scen, och sedan de nära nog skrikit sig hesa, kom Navratil in med honom, dragande honom nästan med hälft våld. Andra gången var jag på operan med Leonard och Stenius, då fingo vi se Hugenoetterna i sin helhet. Någoting mera storartadt och gripande kan man knappast höra. I första akten förekommer bland annat tonen till vår Gud är oss en väldig borg. Först sjunger en djup bas första stråfen, med ett det mjukaste orkesterackompanjement, derefter sjunges andra strofen af en utmärkt vacker fruntimmerskör, som låter aldeles som om den hördes långt borta ifrån en skog, det hela är så vackert att man nästan tror sig vara i himmelen, så hänförd blef man. Operan skildrar katolikernas och protestanternas strider. I fjerde akten är igen en scen emellan Navratil och Emmy Achté så gripande, att den ena rysningen efter den andra går öfver en, och slutligen i sista akten förekommer en scen ur Bartholomei natten, som är förfärlig. Det är natt; man ser en häftig strid, det ligger flera döda på gatorna, och ännu flera falla som flugor, det ena skottet aflöser det andra, och till sist ser man en karl komma in, släpande en qvinna som är hvit klädd, efter sig, ifrån håret. Allt detta är så underbart vackert att man aldrig kan få se och höra nog. Få nu se om den arma operan aldeles skall gå under? Det vore bra hårdt. Stackars Bergbom den nöten blir hård att knäcka. Affärerna äro mycket mycket dåliga, och om det ej så som det en tid varit fråga om går derhän, att de båda trupperna räcka hvarandra handen och spela båda på nya theatern, den ena (operan) på finska, den andra (talscen) på svenska, så måste vi ge oss på nåd och onåd, och sträcka vapen för opinionens och fördomarnas makt. En gång på tal om nöjen, vill jag berätta att jag varit på en så kallad "Suomalainen nuija", der jag hade rätt trefligt. Det var med Almbergs jag

gick dit. Så vacker studentsång jag der fick höra har jag ej nyss hört. Inga andra än äkta fennomaner får inträde der, och bland dem ni känner kan jag omnämna "lilla Bertel" Schulman, Adolf Streng, och några af de der studenterna som voro i T-fors hvilka jag ej kände. Dessutom var ju Pesonius der, denna gång helt annat än i T-fors. Andra francaisen dansade jag med den omtalta Kivekäs bror. Denna heter naturligtvis som brodren. Adolf Streng följde sedan hem mig ty jag ville ej ha någon efter mig. Han var mycket vänlig, och vi återupplifvade gamla minnen sedan den tid han bodde här.

Men nu måste jag redan skynda mig till andra saker. Huru är det med det der ullgarnet jag frågade om i mitt senaste bref? Så skulle jag önska att få den der Moster Hilmas gråa klänning hit, när ni någon gång skickar hit något, samt dessutom Hildas svarta skor, om det går så som det litet var fråga om. Jag skulle nästan behöfva dem. Åt faster Paulina ville ni vara goda och säga, att jag nu tillsamman med Moster Hilma efter bästa förmåga sökt uträtta hennes kommissioner. Tyget till kl. 15 aln kostade 30 mark, å 2 m. alnen, sådant som Mosters fanns ej och det var dessutom mycket dyrare. 4 aln barakan å 2-25, 9 mark aln viktorin å 1 m. alnen, det förra är mycket godt i vårt tycke, men det sednare är ej något synnerligt men vi tyckte det var nog godt till undertjöl, nog borde det hålla. Af Mormor fick jag 52 m. alltså återstår 10 hvilka Mormor hemtar med sig jemte tygerna. - Måtte Faster nu vara rätt nöjd med vår handel. Edra kängspännen jemte perlor åt Mathilda Riddelin har Mormor äfven, det sednare skall ni med det allra första afsända till T-gård, jemte detta bref som kan sirkulera kring släkten, så jag ej behöfver skrifva i alltför många repriser om detta. Äfven skall jag berätta att jag har en spelelev i Valter Stenius, han skall ha två timmar i veckan, och går här. En timme har han redan tagit. I morgon far Mormor och Moster far för att följa henne till Lahtis, jag blir således ensam här ty Zaydi är fortfarande i Viborg. Mormor har varit riktigt älsklig, och det vill något säga. Än har hon gifvit mig det ena än det andra, nu till sist en koncert billjett, som jag ej ännu begagnat men nog lär jag väl gå på Rhimalis concert i lördag, om jag bara får någon med mig ty ensam lär jag väl ej gå. Dessutom har hon i mångt och mycket varit sig mycket olik. -

Jag tycker mig ännu ha så mycket att säga men jag tror att detta bref redan blef för tung på posten. En bok som Moster skickar åt flickorna har Morbror äfven. Moster bad mig välja mellan en duk åt er hvardera eller "Min hustru och jag" fortsättning till Nöddebo prestgård jag valde den sednare hvad manne ni tycka derom.

Tacke mycket för edra bref Mammans sista bref fingo vi i dag det var gräsligt att höra om Favorins död hvem manne skall taga vård om de arma barnen. Måtte ni ej mina älskade ha mycket ledsamt det hoppas jag af hjertat. Moster helsar mycket och ber att Mamma nu småningom skall tänka på sin hitresa tillsamman med Minna. Nog hoppas vi äfven att Hilda slipper hit senare på våren helst på ett litet skutt. Icke blef det ju så dyrt då hon ej borde behöfva lägga sig till något nytt

för den. Icke tror Moster och jag att det är någon möjlighet att här få något matt svart tyg som blefve billigare än alpacka utan om man ej sätter gartyr alls och nog tycker vi i så fall att det är bättre att taga alpacka. Nog skall jag försöka skaffa monster och skicka om det blir någon möjlighet. Polonaiser äro nuförtiden de modernaste och fotsida skola de vara. Förlåt nu att detta bref är temmeligen oordentligt skrifven. Skrifven bra snart till eder Bertha. Tillsvidare är det omöjligt att säga huru det gick för Otto i tentamen i geometri ty de ha ej fått några vitsord ännu. I går afton voro Alfred och Otto Alarik och jag hos Sallmens på aftonvisit och hade ganska trefligt nog skulle jag gå med dem annorställes men hvart der de skulle ha litet trefligare och flicksällskap.